אילו לא חמאת בה אימה מילין דעזיבה – אם אמה לא היתה רואה בבתה דברים לא טובים שראויה היא להיות נעזבת בגללם, **בכדי לא אדרתה** – לא היתה מדירה אותה בחינם, וכיון שהדירה אותה, ניכרים הדברים שביתה אינה מתנהגת כראוי. ואם היית יודעת שיאמרו כן **מי אדרתה** – האם היית מדירה אותה, **אמרה ליה האשה לרבי יוחנן, לא** – אילו הייתי יודעת זאת לא הייתי מדירה אותה, **ושריה** – והתיר רבי יוחנן את נדרה.

בר ברתיה דרבי ינאי סבא – בן בתו של רבי ינאי סבא, **אתא לקמיה דרבי ינאי סבא** – בא לפני רבי ינאי סבא כדי שיתיר לו את נדרו, **אמר ליה** – שאל רבי ינאי סבא את נכדו, **אילו הוה ידעת דפתחן פינקך** – אילו היית יודע שכשנדרת, פותחים בשמים את פנקסך שכתובים בו כל מעשיך **ומשמשין בעובדך** – ובודקים את מעשיך אם טובים הם, **מי נדרת** – האם היית נודר, **אמר ליה, לא** – אילו הייתי יודע דבר זה לא הייתי נודר, **ושריה** – והתיר את נדרו. ומוכח שסובר רבי ינאי סבא שאין פותחים בחרטה, אלא בפתח.

הגמרא מביאה פסוק לדרוש ממנו שפותחין פנקסו:

אמר רבי אבא, מאי קראה – מהו הפסוק שממנו לומדים שפותחים בשמים את פנקסו של הנודר וממשמשים במעשיו, שדורשים מהפסוק (משלי כ כה) 'ואחר נדרים לבקר', שאחרי שאדם נודר, בשמים מבקרים [–בודקין] את מעשיו.

הגמרא מעירה שאין פותחין במה שפתח רבי ינאי לנכדו:

ואף על גב דפתח רבי ינאי ליה לנכדו בפתח זה שאם היה יודע שממשמשים במעשיו לא היה נודר, מכל מקום **אנן לא פתחינן ליה בה** – אנו לא פותחים להתיר נדרים בפתח זה, שיש לחשוש שמפני שמלמדים אותו את חומרת הענין שיש בנדרו, אף על פי שאינו מתחרט באמת ישקר ויאמר שמתחרט, משום שאינו חצוף להראות שאינו חושש למה שמקפידים עליו בשמים, וכיון שאינו מתחרט באמת אין הנדר ניתר בכך.

הגמרא מביאה פתח נוסף שאין פותחים בו:

ולא פתחינן בהדא אחרנייתא – וכן לא פותחים בפתח זה האחר, **דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, מאי פתח ליה** – במה פתח **לו רבן גמליאל לההוא בבא** שבא אליו כדי שיתיר לו את נדרו. שרבן גמליאל דרש לו את הפסוק (שם יב יח) 'יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא' בדרשה זו, **כל הבוטה** – שמבטא בשפתיו נדר, **ראוי לדוקרו בחרב** לפי שיש לחשוש שמא לא יקיים את נדרו, **אלא** תקנתו של הנודר שילך לחכם, **ולשון חכמים מרפא** – וירפאנו החכם, שיתיר לו את נדרו. ואנו לא אומרים לנודר אילו היית יודע דרשה זו האם היית נודר, שיש לחשוש שמפני שמלמדים אותו את חומרת הענין שיש בנדרו, מתוך שהוא מתבייש שיחשבוהו כמזלזל בעבירות חמורות, ישקר ויאמר שהוא מתחרט, אף שבאמת אינו מתחרט.

הגמרא מביאה פתח נוסף שאין פותחים בו:

ולא פתחינן בהדא אחרנייתא – וכן לא פותחים בפתח זה האחר, **דתנייא** בברייתא, **רבי נתן אומר, הנודר** הרי הוא חמור **כאילו בנה במה בזמן שאסור בכך, והמקריבו** לנדר שנדר ולא נשאל לחכם, עבירתו חמורה יותר, והרי הוא **כאילו מקריב עליו** – על אותה במה **קרבן**, שחייב משום שחוטי חוץ.

מבארת הגמרא, במה שנאמר **ברישא** של הברייתא 'הנודר כאילו בנה במה' **פתחינן** – פותחים לו, ומותר לשאול את הנודר אילו ידעת שחמור הנודר כבונה במה האם היית נודר, לפי שאינה עבירה חמורה כל כך שעל ידי שיאמרו לו כן יתבייש לשקר, ואם דבר זה לא היה מונעו מלידור לא יאמר שאילו היה יודע כן לא היה נודר. ובמה שנאמר **בסיפא** של הברייתא המקיימו כאילו מקריב עליו קרבן', בזה נחלקו האמוראים האם פותחין לו, **אמר, פתחינן** – פותחים לנודר בזה, שגם בזה אין לחשוש שישקר, **ורבא אמר, לא פתחינן** – אין פותחים לנודר בזה, ואין שואלים אותו אילו ידעת שהמקיים את הנדר כאילו מקריב קרבן האם היית נודר, שיש לחשוש שמפני חומרת העבירה יתבייש לומר שלא איכפת לו לעבור על עבירה כזו, וישקר ויאמר שמתחרט אף על פי שבאמת אינו מתחרט.

הגמרא מביאה שיש ששנו את מחלוקת אביי ורבא בנוסח שונה:

רב כהנא מתני לה אשמעתא – שנה את מחלוקת אביי ורבא **בהדין לישנא** – בלשון זו שנתבארה לעיל, שנחלקו האם פותחים בסיפא, אבל ברישא פותחים בין לרבא ובין לאביי. אך **רב מתיבו'מי מתני** – שנה את מחלוקת אביי ורבא **הכי**, שבמה שנאמר **בסיפא** של הברייתא שהמקיים את נדרו ואינו נשאל לחכם חמור כמקריב בחוץ, בין לאביי ובין לרבא **לא פתחינן** –לא פותחים לנודר, שהיא עבירה חמורה חוששים שישקר ואינו מתחרט באמת, **ברישא** של הברייתא שהנודר חמור כבונה במה, בזה נחלקו, **אביי אמר, פתחינן** – פותחים לנודר בזה, שאין זו עבירה חמורה כל כך, **ורבא אמר, לא פתחינן** – לא פותחים בזה לנודר, שגם בזה חוששים שיתבייש לומר שאינו חושש לעבירה זו שכאילו בנה במה, ויאמר שמתחרט אף שבאמת אינו מתחרט. ומסיימת הגמרא, **והלכתא** – ההלכה היא, **שלא פתחינן** – אין פותחים לנודר **לא ברישא** שהנודר כאילו בנה במה, **ולא בסיפא** שהמקיים את הנדר כאילו הקריב עליה קרבן.

הגמרא מביאה פתח נוסף שאין פותחים בו:

ולא פתחינן בהא נמי דשמואל – וכן לא פותחים גם במה שאמר שמואל, **דאמר שמואל** הנודר **אף על פי שמקניימו** לנדר **נקרא רשע**, ולא שואלים את הנודר אם היית יודע דבר זה, שאף על פי שאתה מקיים את הנדר אתה נקרא רשע, מכל מקום **אנן לא פתחינן ליה בה** – אנו לא פותחים להתיר נדרים בפתח זה, שיש לחשוש שמפני שמלמדים אותו את חומרת הענין שיש בנדרו, אף על פי שאינו מתחרט באמת ישקר ויאמר שמתחרט, משום שאינו חצוף להראות שאינו חושש למה שמקפידים עליו בשמים, וכיון שאינו מתחרט באמת אין הנדר ניתר בכך.

הגמרא מביאה פתח נוסף שאין פותחים בו:

ולא פתחינן בהדא אחרנייתא – וכן לא פותחים בפתח זה האחר, **דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, מאי פתח ליה** – במה פתח **לו רבן גמליאל לההוא בבא** שבא אליו כדי שיתיר לו את נדרו. שרבן גמליאל דרש לו את הפסוק (שם יב יח) 'יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא' בדרשה זו, **כל הבוטה** – שמבטא בשפתיו נדר, **ראוי לדוקרו בחרב** לפי שיש לחשוש שמא לא יקיים את נדרו, **אלא** תקנתו של הנודר שילך לחכם, **ולשון חכמים מרפא** – וירפאנו החכם, שיתיר לו את נדרו. ואנו לא אומרים לנודר אילו היית יודע דרשה זו האם היית נודר, שיש לחשוש שמפני שמלמדים אותו את חומרת הענין שיש בנדרו, מתוך שהוא מתבייש שיחשבוהו כמזלזל בעבירות חמורות, ישקר ויאמר שהוא מתחרט, אף שבאמת אינו מתחרט.

הגמרא מביאה פתח נוסף שאין פותחים בו:

ולא פתחינן בהדא אחרנייתא – וכן לא פותחים בפתח זה האחר, **דתנייא** בברייתא, **רבי נתן אומר, הנודר** הרי הוא חמור **כאילו בנה במה בזמן שאסור בכך, והמקריבו** לנדר שנדר ולא נשאל לחכם, עבירתו חמורה יותר, והרי הוא **כאילו מקריב עליו** – על אותה במה **קרבן**, שחייב משום שחוטי חוץ.

מבארת הגמרא, במה שנאמר **ברישא** של הברייתא 'הנודר כאילו בנה במה' **פתחינן** – פותחים לו, ומותר לשאול את הנודר אילו ידעת שחמור הנודר כבונה במה האם היית נודר, לפי שאינה עבירה חמורה כל כך שעל ידי שיאמרו לו כן יתבייש לשקר, ואם דבר זה לא היה מונעו מלידור לא יאמר שאילו היה יודע כן לא היה נודר. ובמה שנאמר **בסיפא** של הברייתא המקיימו כאילו מקריב עליו קרבן', בזה נחלקו האמוראים האם פותחין לו, **אמר, פתחינן** – פותחים לנודר בזה, שגם בזה אין לחשוש שישקר, **ורבא אמר, לא פתחינן** – אין פותחים לנודר בזה, ואין שואלים אותו אילו ידעת שהמקיים את הנדר כאילו מקריב קרבן האם היית נודר, שיש לחשוש שמפני חומרת העבירה יתבייש לומר

המשך בעמוד פה

וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרְךָ, ומהי ה'רעה' שיעביר על ידי שיסיר מליבו
את הכעס, וְאֵין רָעָה אֶלָּא גֵּיהִנֹּם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי טז ד) 'כֹּל פָּעַל ה'
לַמַּעֲנֵהוּ – כל מה שברא ה' הוא כדי שישתבח בזה, וְגַם רָשָׁע לְיוֹם
רָעָה' – וגם את הרשע ברא ה' למען שבחו, שכשיענש הרשע ביום
רעה בגיהנום משתבח שם ה', הרי שרעה הכוונה לגיהנם.
וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהַתַּחְתּוֹנִיּוֹת – חולי שיש לאדם בנקביו שׁוֹלְטוֹת בּוֹ
– בכועס, שֶׁנֶּאֱמַר בפסוק שמדבר על הגלות (דברים כח סה) 'וְנָתַן ה'
לְךָ שָׁם לֵב רַגָּז וְכִלְיוֹן עֵינַיִם וְדַאֲבוֹן נָפֶשׁ', וּמֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁמְּכַלֶּה אֶת
הָעֵינַיִם וּמַדְאִיב אֶת הַנֶּפֶשׁ, הֱוֵי אוֹמֵר אֵלּוּ הַתַּחְתּוֹנִיּוֹת, שהם גורמות
לכליון עינים משום מחלה שנמשכת לאורך זמן והחולה
מצפה להתרפאות ממנה, ויש לו דאבון נפש שאינו מתרפא, וכל
זה נהיה על ידי 'לב רגז', שהוא הכעס.
הגמרא מביאה מעשה הקשור לפסוק שהובא לעיל:
עוּלָּא, בְּמֵיסַקֵּיהּ לְאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל – כשעלה מבבל לארץ ישראל,
אִיתַּלּוֹ לֵיהּ תְּרֵין בְּנֵי חוּזָאֵי בַּהֲדֵיהּ – נתלוו לו בדרכו שני יהודים
תושבי מחוזא, קָם חַד שַׁחֲטֵיהּ לְחַבְרֵיהּ – קם אחד מהם ושחט את
חברו מתוך כעס. אָמַר לֵיהּ – שאל הרוצח לְעוּלָּא, יָאוּת עָבְדִי –
האם עשיתי טוב, אָמַר לֵיהּ עולא, אַיִן –כן, עשית טוב, והוסיף
עולא ואמר לו וּפָרַע לֵיהּ בֵּית הַשְּׁחִיטָה – גלה את מקום החתך
בצווארו, שימות מהר. לאחר מכן כִּי אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן –
כשבא עולא לפני ר' יוחנן, סיפר לו את מה שאירע בדרכו, וְאָמַר
לֵיהּ – שאל עולא את ר' יוחנן, דִּלְמָא חַם וְשָׁלוֹם אַחֲזִיקִי יְדֵי עוֹבְרֵי
עֲבֵירָה – אולי חס ושלום נכשלתי במה שחיזקתי את ידי הרוצח,
אָמַר לֵיהּ ר' יוחנן לעולא, אינך צריך לחשוש לכך, משום שנַפְשָׁךְ
הַצַּלְתָּ, שלולא זאת היה עלול להרוג אותך. וחשב ר' יוחנן
שהמעשה היה כבר בארץ ישראל, ולכן קָא תָמַהּ – התפלא רַבִּי
יוֹחָנָן על המעשה ששמע מעולא, ושאל, מִבְּדֵי כְּתִיב – מאחר
שכתוב 'וְנָתַן ה' לְךָ שָׁם לֵב רַגָּז', וזה בְּבָבֶל כְּתִיב, שדוקא 'שם'
בבבל, יהיה לך 'לב רגז' שיהיה אדם כועס כל כך, אבל ההוא בן
מחוזא שהיה בארץ ישראל, איך נתגבר כל כך בעסו עד שהרג את
חבירו. אָמַר לֵיהּ עולא, הַהוּא שַׁעְתָּא – באותה שעה שהיתה
הרציחה

לֹא עָבְרִינוּ יַרְדֵּנָא – עדיין לא עברנו את הירדן, ועבר הירדן המזרחי לא נתקדש להבאת העומר, ולעוד מקצת קדושות, וכיון שאין שם קדושה כמו בארץ ישראל, נתגבר שם בעסו עד כדי כך שהרג את חבירו.

הגמרא מביאה מימרות נוספות בגנות הכעס:

אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא, כָּל הַכּוֹעֵס אֲפִילּוּ שְׁכִינָה אֵינָהּ חֲשׁוּבָה כְּנֶגְדּוֹ – אינו מתחשב כלל בהקדוש ברוך הוא בשעת כעסו, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים י ד) 'רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ – הרשע, כשכעסו גובר, אומר לעצמו שֹׁבַּל יִדְרֹשׁ ה' את מעשיו, אֵין אֱלֹהִים כָּל מְזִמּוֹתָיו' – כל מחשבותיו הם שאין אלקים בעולם שיפרע ממנו על מעשיו.

רַבִּי יִרְמְיָה מִדִּיפְתִּי אָמַר, הכועס מְשַׁכֵּחַ את תַּלְמוּדוֹ וּמוֹסִיף טִיפְּשׁוּת, ודבר זה נלמד ממה שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ז ט) 'כִּי כַעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ', הרי שהכועס הוא כסיל שאינו יודע את מה שלמד. וּכְתִיב בכסיל, (משלי יג טז) 'וְכֹסִיל יִפְרֹשׂ אִוֶּלֶת' – שהכסיל פורש ומגלה בפני כולם את טפשותו, הרי שהכועס שהוא כסיל, מוסיף טפשות.

רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר, הכועס בִּידוּעַ שֶׁעֲוֹנוֹתָיו מְרוּבִּין מִזְכִּיּוֹתָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כט כב) 'וּבַעַל חֵימָה רַב פָּשַׁע', הרי שמי שכועס יש לו רוב פשעים.

אָמַר רַב אַדָּא בְּרַבִּי חֲנִינָא, אַלְמָלֵא (לא) – אילו לא חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, לֹא הִיה נִיתַּן לָהֶם אֶלָּא חֲמִשָּׁה חומְשֵׁי תּוֹרָה וְסֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ בִּלְבָד, אבל שאר ספרי הנביאים לא היו ניתנים להם, כי עיקרם הוא תוכחות על חטאי בני ישראל, ואילו לא חטאו לא הוצרכו לכך, אבל ספר יהושע היה ניתן להם אף אם לא היו חוטאים, מפני שֶׁעָרְכָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא – שבו ערוכים ומסודרים הגבולות והנחלות. שואלת הגמרא, מַאי טַעֲמָא – מנין לנו שריבוי ספרי הנביאים הוא מחמת החטאים. ומשיבה, שנאמר (קהלת א יח) 'כִּי בְּרֹב חָכְמָה רָב כָּעַס' – בריבוי דברי חכמות הנביאים יש סימן לריבוי הכעס שהכעיסו בני ישראל את ה'.

הגמרא חוזרת לדון בענין התרת נדרים:

אָמַר רַב אַסִי, אֵין נִזְקָקִין לְאֶלֵּהֵי יִשְׂרָאֵל – אין נזקקין לכתחילה להתיר שבועתו של הנשבע בשם, חוץ מֵאופן שנשבע ואמר קוֹנָם אִשְׁתִּי נֶהֱנֵית לִי, שֶׁנָּבְנָה אֶת כֵּיסִי וְשֶׁהִכְתָּה אֶת בָּנַי, וְנוֹדַע אחר כך שֶׁלֹּא נִבְנָה וְשֶׁלֹּא הִכַּתּוּ, ובאופן זה מתירין אפילו שבועה בשם, משום שלום ביתו.

הגמרא מביאה מעשה שרב אסי פסק בו כהוראתו:

הַהִיא דַּאֲתַאי לְקַמֵּיהּ דְּרַב אַסִי – אשה אחת באה לפני רב אסי כדי שיתיר לה את שבועתה, אָמַר לָהּ – שאל אותה רב אסי, בְּמַאי נָדַרְתְּ – באיזה לשון נשבעת, השיבה לו האשה בֶּאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, אָמַר לָהּ רב אסי, אִי נָדַרְתְּ בְּמוֹהֵי הֵילָא נָדַרְתְּ בְּמוֹהֵי אֶלָּא בֶּאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל – אילו היית נשבעת בלשון 'מוהי' שהוא כינוי של שבועה הייתי מזדקק לך להתיר את שבועתך, שהרי נזקקין להתיר שבועה בלא הזכרת השם, אבל הַשְׁתָּא דְּלָא נָדַרְתְּ בְּמוֹהֵי אֶלָּא בֶּאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל – עכשיו, מכיון שלא נדרת בלשון 'מוהי' אלא הזכרת שם שמים בשבועתך, לֹא מְזַדְּקִינַן לָךְ – לא אזדקק להתיר שבועתך, משום ששבועה בשם אין מתירין אותה.

הגמרא מביאה מעשה נוסף בענין זה:

רַב כָּהֲנָא אִיקְּלַע – הזדמן לְבֵי – לביתו של רַב יוֹסֵף, אָמַר לֵיהּ רב יוסף לרב כהנא, לְטַעְמָא מַר מִידִי – יאכל מר דבר מה, אָמַר לֵיהּ רב כהנא לֹא אטעם, והוסיף ונשבע מָרֵי כּוּלָּא לֹא טָעֵימְנָא לֵיהּ – באדון הכל אני נשבע שלא אטעם לו, אָמַר לֵיהּ רב יוסף לרב כהנא, לֹא מָרֵי כּוּלָּא לֹא טָעֵימְתְּ לֵיהּ – באדון הכל שלא תטעם לו. והבינה הגמרא שאף רב יוסף נשבע שרב כהנא לא יאכל אצלו, ולכן מקשה הגמרא, הָנֵיחָא לְרַב דַּהֲנָא דְּאָמַר לֹא מָרֵי כּוּלָּא – מובן הדבר שרב כהנא נשבע שלא יאכל, כי רצה שלא יפציר בו רב יוסף וישבענו לאכול עמו, אלא לְרַב יוֹסֵף מַאי אָמַר לֹא מָרֵי כּוּלָּא – אלא רב יוסף לשם מה היה צריך להישבע שרב כהנא לא יאכל עמו. מתרצת הגמרא, אין הביאור שרב יוסף נשבע שרב כהנא לא יאכל אצלו, אלא הָכִי הוּא דְּקָאָמַר לֵיהּ – כך אמר לו רב יוסף לרב כהנא, לֹא מָרֵי כּוּלָּא הוּא דְּקָאָמַרְתְּ – וכי לא נשבעת בהזכרת השם [–אדון הכל], הֲלָכָךְ – כיון שהזכרת את השם בשבועתך לֹא טָעֵימְתְּ לֵיהּ –יהיה אסור לך לטעום, ואי אפשר להתיר את שבועתך, והרי זה כדברי רב אסי שאין נזקקין להתיר שבועה בשם.

הגמרא מביאה פסק הלכה בהיתר נדרים ושבועות:

אָמַר רָבָא אָמַר רַב נַחְמָן, הִלְכְתָא – ההלכה היא שפּוֹתְחִין בַּחֲרָטָה – פותחין להתיר נדרים ושבועות בחרטה, ואין צריך להתיר דווקא על ידי פתח. והלכה נוספת, וְנִזְקָקִין לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל – ונזקקין לכתחילה להתיר אפילו שבועה בשם, שלא כרב אסי שאוסר זאת.

הגמרא מביאה מעשה שיש ללמוד ממנו פתח להתיר נדרים:

מַשְׁתַּבֵּף לֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן בַּר יַחְמָן – רבא שיבח לפני רב נחמן את רב סחורה דְּאָדָם גָּדוֹל הוּא, אָמַר לוֹ רב נחמן לרבא, כְּשֶׁבָּא רב סחורה לְיָדְךָ – אליך חֲבִיאֵהוּ לְיָדֵי – אלי, חֲוֵה לֵיהּ – היה לו לרב סחורה נְדָרָא לְמִישְׁרָא – נדר שרצה להתירו, אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן – בא לפני רב נחמן, כדי שיתיר לו את הנדר, ורב נחמן חיפש פתח להתיר לו הנדר, אָמַר לֵיהּ נָדַרְתְּ אַדַּעְתָּא דְּהָכִי – שאל אותו רב נחמן האם נדרת על דעת שיהיה כך וכך, אָמַר לֵיהּ – השיב לו רב סחורה אַיִן – כן, ושוב שאלו רב נחמן אַדַּעְתָּא דְּהָכִי – האם נדרת גם על דעת דבר אחר, אמר ליה רב סחורה אַיִן – כן, וכך היה כַּמָּה זִימְנִין – כמה פעמים, שניסה רב נחמן להתיר נדרו בכמה סוגי פתח, ולא מצא פתח להתיר נדרו, אִיקַּפַּד רַב נַחְמָן – הקפיד רב נחמן על רב סחורה שנדר נדר כל כך חזק גם על דעת כל הצדדים שהעלה בפניו, אָמַר לֵיהּ לרב סחורה זִיל לְקַלְלָךְ – לך לבניסת ביתך, נָפַק רַב סְחוֹרָה וּפָתַח פִּיתְחָא לְנַפְשֵׁיהּ – יצא רב סחורה מאת רב נחמן ומצא בעצמו פתח, שהרי שנינו (אבות פ"ב מ"א), 'רַבִּי אוֹמֵר אֵיזוֹ הִיא דֶּרֶךְ יְשָׁרָה שֶׁיִּבּוֹר [–שיבורור] לוֹ הָאָדָם כָּל שֶׁהִיא תִּפְאֶרֶת לְעוֹשֶׂיהָ – דרך שהיא מצד עצמה משובחת והיא תפארת ושבח לאדם ההולך בדרך זו, וְתִפְאֶרֶת לוֹ מִן הָאָדָם' – שהכל משבחים אותו כשהוא הולך בדרך זו. וממשנה זו מצא רב סחורה פתח לנדרו, שבשעה שנדר לא ידע שרב נחמן יקפיד על נדרו, וְהַשְׁתָּא דְּאִיקַּפַּד רַב נַחְמָן אַדַּעְתָּא דְּהָכִי לֹא נָדְרִי –ועכשיו שראיתי שרב נחמן מקפיד עלי שנדרתי אם כן אין זו דרך ישרה, ועל דעת כן לא נדרתי, וְשָׁרָא לְנַפְשֵׁיהּ – ועל סמך פתח זה התיר את נדרו על ידי חכם.

הגמרא מביאה מעשה נוסף בנדר שהיה בו פתח להתירו:

רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרַבִּי חֲוָה לֵיהּ נְדָרָא לְמִישְׁרָא – היה לו נדר שרצה להתירו, אָתָא לְקַמַּיְיהוּ דְּרַבָּנַן – בא לפני חכמים כדי שיתירו לו את נדרו, אָמְרוּ לֵיהּ – שאלו אותו החכמים, נָדַרְתְּ אַדַּעְתָּא דְּהָכִי – האם נדרת על דעת שיהיה כך וכך, אָמַר – השיב להם רבי שמעון ברבי, אַיִן – כן, וניסו החכמים למצוא לו פתח אחר, ושאלוהו האם נדרת גם אַדַּעְתָּא דְּהָכִי – על דעת שיהיה דבר אחר, השיב להם אַיִן – כן, וכך היה כַּמָּה זִימְנִין – כמה פעמים, שניסו החכמים למצוא לו פתח שאם היה יודעו לא היה נודר, ולא מצאו פתח להתיר נדרו, שבכל האופנים אמר להם רבי שמעון ברבי שהוא היה נודר גם על דעת שיקרהו כך,